

A black and white photograph of a large, two-story wooden building, likely a school or community center, with a prominent chimney and a gabled roof. The building is surrounded by a dirt area and some trees in the background.

Suvantolan saha Kiviniemessä. Sahan vaiheista ja omistajista kerromme sisäsivuilla.

Yhteiskoulun 81 aine:

Unohdettu lapsi

Taivas on harmaa, mutta pilvetön — pilvet ovat siirtyneet pienen ihmisalun sydämeen. Kuusenlatvat hipovat korkeuksia, heidän kuvansa koskettaa hänen sydäntään.

Hän kulkee talvessa — heidän talvessaan, jossa kyyneleet jäätyvät poskille, jossa hänen onnensa tukahdutetaan.

Kuulkaa, mitä hän kertoo:

Te jäädytätte minun onneni.
Te ette tienneet, että itkiessäni olin onnellinen,
ettekä te antaneet minun itkeä, minun sydämessäni oli niin paljon, enkä voinut kertoa teille.
Jos joskus uskalsin puhua, te vain nauroitte
ja minä suljin suruni sydämeeni, johon ei enää mitään mahdu — se on kuollut — tukahdutettu.

Tuo runo on lapsen hätähuuto vanhemmilleen, joita hän ei löydä luokseen juuri silloin, kun kipeimmin heitä tarvitsisi — on vain yksinäisyys ja turvattomuus. Vanhemmilla on omat huolensa, heidän elämänsä täyttää kiire yhteiskunnallisen aseman tavoittelu,

vallanhimo — ei siinä ole tilaa pienen ihmisen huolelle ja pikku murheille; ne hän ovat niin merkityksetömiä asioita, joihin on turha tuhata kallista aikaa.

Maria Montessori sanoo kirjassaan Lapsen salaisuus: Lapsi on henkinen alkio, jonka tulee elää ympäristöstään. Mutta samoin kuin ruumiillinen alkio tarvitsee erikoista ympäristöä, joka on äidin kohtu, samoin kaipaa henkinen alkio suojakseen elävää ympäristöä, jota lämmittää rakkaus ja joka tarjoaa sille runsaasti ravintoa, jossa kaikki sille hymyilee eikä mikään ole sille haitaksi.

Aikuiset eivät ole kuitenkaan pystyneet luomaan lapsen elinympäristöä hymyileväksi. Nykyajan yhteiskunnassa, jossa sekä isä että äiti käyvät työssä, lapsi on suljettu ikkunattomaan huoneeseen, jonka vanhemmat ovat täyttäneet mitä erilaisimmilla ja ennen kaikkea mitä kalleimmilla leikkikaluilla, itsensä korvikkeilla, mutta ne ovat elottomia, ne eivät anna rakkautta — yksinäisyys ja turvattomuus vain lisääntyy. Elävä ympäristö puuttuu kokonaan: au-

rinkoiset kukkaniityt on hävitety; niiden tilalle ovat ilmestyneet paikoitusalueet, kukat ovat muuttuneet autoiksi, perhoset ovat kuolleet pakokaasun, auringonkultaa on kadonnut mustien myrkkypilvien taakse, ennen kristallinkirkasvesi on muuttunut tehtaiden jätevedeksi.

Kuinka näennäistä vanhempien rakkauden lapsiaan kohtaan täytyykään olla, kuinka vähän he todellisuudessa ajattelevatkaan lastensa tulevaisuutta, sillä muutenhan tällaista tilannetta ei olisi päässyt syntymään. Rakkaus onkin vaihtanut suuntaa, muuttunut bumerangiksi.

Itserakkaudessaan aikuinen ei pysty kuulemaan lapsen avunhuutoa. Aikuiset vaativat lapselta rakkautta, hänen tulee käyttäytyä kaikkia kohtaan ystävällisesti, lapsen tulee osata hillitä aggressioitaan, liiallista innostumista, mutta kuinka lapsi voisiakaan täyttää kaikki nuo vanhempiensa vaatimukset, kun hän ei löydä ketään, jolla olisi aikaa ja taitoa olla hänelle opettajana.

Niinpä unohdetusta lapsesta vähitellen kehittyi hyvin itsek-

SUVANTOLAN SAHAN VAIHEISTA

Suvantolan saha Tikanlahden rannalla Kiviniemen kylässä oli viimeinen toiminnassa ollut viettisaha Sakkolassa. Tämä teollisuusyritys lienee ollut jo tunnetun liikemiehen "Katrasherran" perustama viime vuosisadan vaiheilla. Tämä Katras oli värikäs hahmo, yksi sen ajan tunnetuimpia liikeneroja. Aika vaihtui ja rahan virtauksen muuttivat suuntia hyvinkin arvaamattomasti, näihin lienee "Katrasherrakin" jollakin tavoin sotkeutunut ja menetti vähitellen arvostusta ja

omaisuuttakin. Joka tapauksessa saha jäi ja antoi talvisotaan saakka työtä noin 100 hengelle.

Sahan sijainti Tikanlahden rannalla oli hyvin sopiva, sillä olihan rautatiekin hyvin lähellä, joskaan omaa sivuraidetta ei ollut, vaan tulevat tukit ja lähtevä puutavara lastattiin suoraan rautatielle jätettyihin vaunuihin. Myöskin Kiviniemen asemalla oli sahalla toinen lautatarha, jonne tavara ajettiin talvella hevosilla.

Saha oli kaksi raaminen höyrysaha. Tukkeja tuotiin lautoina

pitkin Suvantoa ja tyyni ja virtaamaton Tikanlahti oli tukkien varastointiin erittäin sopiva. Myös rautatievaunuissa tuli tukkeja sahalle. Eräänä talvena tuli Myllypellon asemalta 13000 kpl tukkeja joiden keskikuutio oli 12 jalkaa tukkia kohden! Joten vielä niitä honkia humisi siellä Karjalan kannaksen mailla. Allekirjoittanut ja Albert Huuska ajoivat nämä tukit radan varresta sahalle hevospelillä. Matkaa oli n. 200 metriä ja hinta 60 penniä tukilta, sen aikuisessa rahassa kerrottuna, joten se oli melko hyvää rahaa ja ajo kesti 4 kuukautta. Myös Raudun suunnalla tuli jokin verran tukkeja, mutta niissä oli v. 1918 muistona sirpaleita sisällä ja särkivät paljon raamin-teriä.

Muistelma näiltä ajoilta tuli mieleeni: — Kun ajettiin Edellä kerrottuja suuria tukkeja sahalle ja jätin hevosen siihen tukkilaanille seisomaan, hevosella oli heiniä edessä ja itse menin ruokautunnilla syömään n. 100 päässä olevaan kortteeriin. Tämä tukkilaani oli aivan lautatarhan sisällä, niin lastaussakki oli erään kerran tehnyt kuorman valmiiksi rekeen, olikin 15 melkoista tukkia ja 10 tuumainen harjariuku päällimmäisenä. Luulivat ettei kuorma mihinkään lähde! Mutta, empä siinä kauan aikaillut, vaan rautakangella irroitin reet ja autoin takareen jalaksesta samalla kun käskin hevosta, niin kuorma nytkähtikin liikkeelle, itse hyppäsin kuorman päälle. Tuntui kuin olisin istunut hajareisin saunan katolla. Rutina oli kova, mutta sattui olemaan lujaa tekoa olevat reet, niin jälle mentiin. Toista kuormaa eivät tehneet vaikka kovasti kehoittelinkin!

Rautatien varteen kuljetettiin lautatavara rullavaunuilla joita

Äitini hauta

Kirkkotarhan suora kivinen muuri,
Sen suojaavat puut ja portti suuri
Suojatkoon rauha tarhaa äitini armaan,
Leponsa ansaitun on varmaan.
Ei sinne kiiruhda askeleet puolison, lasten,
Hoitamatta jää kumpu lastenkin lasten.

Siksi aatoksissani vain, nojaan hautasi
ristiin ja itken...
Aatoksissani vain sinne käyn ja
kumpusi kukkia kitken.
Toiveiden kukkia istutan sinne
ja uskon,
Nousuhun kansani uuden
aamuruskon.

HILMA ALHO

keinen ja sulkeutunut. Huomatesaan, etteivät vanhemmat välitä hänen seurastaan, vaan käskivät hänen mennä omiin leikkeihinsä, olemaan hiljaa, lapsi yrittää aluksi herättää vanhempiensa huomion esiintymisellään, hän on tavallista kovaäänisempi, saattaa tehdä pahaa, kaikki tämä vain siksi, että hänelle omistettaisiin edes hiukan enemmän aikaa. Lopulta lapsi sulkeutuu täydellisesti itseensä, hän menettää silloin

jo perusuottamuksensa vanhempiensa sekä luottamuksen muihin ihmisiin ja ennen kaikkea omaan itseensä.

Aikuisten olisi jo aika herätä kilpajuoksun aiheuttamasta unitilasta, sillä "ihminen rappeutuu ilman lasta, joka auttaa häntä kohtaan kovemmalta. Ellei aikuinen herää, hän vähitellen jähmettyy sisäisesti, tulee tunteettomaksi ja kadottaa sydämensä!

Kati

Eräs käräjämuistelma lähes 60 vuoden takaa

Oli kesä armon vuonna 1916. Oli mieheni, silloisen hovioik. auskultantti Yrjö Orkamon kanssa viettänyt muutaman kauniin lomapäivän hänen tätinsä kesäasunnolla Antrean pitäjän Meskalan kylässä. Sakkolassa oli tapahtunut suuremmanpuoleinen varkaus ja koska syyllisiksi epäillyt mies ja nainen olivat vangittuina, tuli Viipurin hovioikeudesta miehelleni määräys toimittaa Sakkolassa välikäräjät. Hän matkusti Käkisalmeen hakemaan tarvittavia papereita ja minun oli määrä lähteä laivalla Sakkolaan käräjäpaikalle.

Oli kaunis aamu. Kuparsaaren selkä oli peilityven ja sen pinnalla leijui kevyt aamu-usva. Vuoksella kulki silloin kaksi kilpailuvaa laivaa "Koivisto" ja "Vuoksi". Sovittuna aamuna nousin "Vuoksi"-laivaan ja niin mennä tuksuttelimme eteepäin poiketen aina silloin tällöin laitureissa. Tultiin sitten Paakkolan koskelle, jolla oli kanava ja yksi sulkku. Miten olikaan, ennätti "Koivisto" ensin kanavaan ja sulkkuun. Siitä "Vuoksen" kapteeni kimpaantui ja

ensin kiskottiin hevosella, mutta viimeisinä vuosia veti sähkövinssi. Lastaus rautatievaunuihin oli siitä kiusallista kun lastaus tapahtui "linjalla" niin vaunut oli työnnettävä asemalle vaikka lastaus olikin kesken. Kerran olin yöllä lastaamassa, kun tuli niin raju ukonilma, että ei näkynyt maata eikä taivasta ja koko lastaus oli sillä kertaa kokonaan keskeytetty.

Paitsi lankkua ja lautaa sahalta tehtiin myös rappusrimaa rimosta. Miehet tapuloivat raskaamman tavarat, rimojen käsittelyssä saivat naiset ja varttuneemmat lapset työtä koko kesäksi. Sahan työväki oli kaikki

ohjasi laivan suoraan koskeen. Siinä sitä sitten mentiin heiluen ja kallistellen niin, että laivan pohja vähän väliä kolahteli kiviin. Matkustajat seisoivat kalpeina ja ihmetellen. Tuskin oli koskesta selvitty, kun laivan alakerrasta tuli puolipukeissa oleva herra, joka haukkui kapteenin perusteellisesti uhaten häntä viran menetyksellä, jos moinen meno uudistuisi. Käräjäpaikalla tutustuin tähän herraan, hän oli Sakkolan nimismies Helander.

Itse käräjistä en paljoakaan muista, muutamia yksityiskohtia vain. Syytetty Taimi oli käsi- ja jalkarauchoissa ja vaimokin vangin puvussa. Heidän täytyi seisoa ja muistan säälineeni varsinkin miestä, joka kannatteli jalkarautojen raskaita ketjuja. Päivä oli kuuma ja käräjähuoneessa surisi karpäsiä. Varkaus koski muistaakseni kangastavaroita, jotka oli veneellä kuljetettu Suvannon yli. Todistajia oli paljon, ja oma aikani tuli pitkäksi, kun silloin tällöin piti kirjoittaa ainoastaan se, mitä tuomari saneli. Jutun käsittely siir-

lähi-ympäristön asukkaita, ensimmäiseen Kiviniemen ja Röykky-län kyläläisiä, oli Vullia, Nuoraa, Karpasta, Uosukaista, Käppiä y.m. Viime aikoina löytyivät melkein kaikki ammatimiehet sahan omasta väestä. Vain montttööri oli tullut jostain kauempaa, kait kaupungista. Palkat olivat 2—3—5 markkaa tunnilta. Lastaaja tienasi 100 markan kahtapuolta päivässä, mutta se olikin melkein "hevosen työtä".

Tästä Suvantolan sahasta ei sen aikuiset nuoret paljon muista, mutta kyllä se oli monelle vanhemmalle pienen talon isännälle elinehto, toivomuksin, että että saha alkaisi pyöriä ennen joulua,

rettiin seuraavaan päivään, koska kävi ilmi, että varastetut tavarat oli kuljetettu pappilan venevajasta anastetulla veneellä, jonka lukko oli rikottu. Ketjut lukkoineen olivat tuomarin pöydällä ja nimismies vaati, että kirkkoherraa oli kuultava asiassa.

Pääsimme sitten syömään, en muista minne, mieleeni on jäänyt ainoastaan ne erittäin herkulliset Laatokan muikut, "rääpykset", joita tarjottiin uusien perunoitten kera.

Yön vietimme kievarissa, mieheni nukkui vanhanaikaisessa rautasängyssä ja minä sohvalla, kuumuus ja itikat vaivasivat, joten olimme aika väsyneitä, kun käräjiä aamulla jatkettiin. Heti alussa tuli ovelle oleva konstaapeli kuiskaamaan jotain tuomarille. Kuulin ainoastaan hänen sanovan: "Kutsutaan sisään". Sisään tuli romani-pariskunta, jotka jo edellisenä päivänä olivat olleet kuuluttavina. He lähestyivät tuomarin pöytää kumarrellen. "Korkea Laki ja Oikeus, myö tultiin pyytämään anteeks, ko myö sit illal ko-

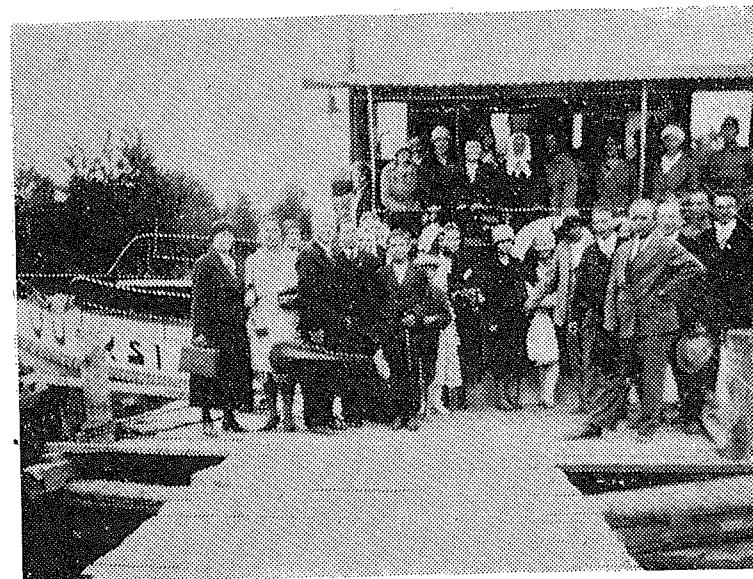
että saisi ostaa palkalla niitä tarkeitä joulun ostoksia.

Sahan perustamisesta lähtien siinä yritti onneaan moni firma, viimeksi oli omistajana Suvantolan saha Oy.

Pitkäaikaisena toimitusjohtajana oli Matti Ahonen, 15 vuotta.

Kaikilla firmoilla on ajoittain vaikeuksia, niinä 10 vuotena joina oli erilaisissa töissä Suvantolan sahalla kumminkin työläisten palkat maksettiin aina päivälleen kahden viikon välein. Minulle jäi siitä tutuksi tulleesta työpaikasta ja työkavereista kaunis muisto.

Juho Kurikka

"Vuoksi" selvisi Paakkolan koskenlaskusta vammoitta.

ton muisteltiin tätä asjaa, nii kyl myö sanottii se aika vääri, kyl se ol puol 12 eikä puol 11, anteeks Korkea Laki ja Oikeus, ei myö tahallaa, mut ko myö muistettii vääri, ja ei kai meil mittää täst tuu, vaik myö vala pääl puhuttii nii ett anteeks Korkea Laki ja Oikeus". He saivat tietyst anteeksi ja kiitokset rehellisyydestään. Sit ten tuli kirkkoherra ja totesi, että särjetty lukko ja veneen ketjut kuuluivat pappilalle. En muista oliko vielä muita todistajia. Aina-kin siinä tuli pieni tauko, jolloin nimismies kysyi, että herra puheenjohtaja, saako hän vielä tehdä syytetyllä yhden kysymyksen. Luvan saatuaan nimismies sanoi: "Kuulkaas Taimi, minä ymmärrän tässä jutussa kaiken muun,

mutta millä te saitte sen veneen lukon auki?" "Ain tollase lukon auki saa" oli vastaus. Silloin syytetty huomasi puhuneensa itsensä pussiin ja teki täyden tunnustuksen kaikkien suureksi helpotukseksi ja taidettiin siinä vähän nau- raakin.

Syötyämme saimme kievarista kyydin ja lähdimme vielä illan suussa kohti Käkisalmea. Tultuamme Noitermaan kievariin oli jo ilta, joten päätimme jäädä sinne yöksi. Saimme teetä ja voileipiä ja huoneen, joka oli jaettu kahtia siten, että väliseinä ei ulottunut kattoon asti. Toisella puolella kuorsasi joku kauppamatkustaja. Meidän puolellamme oli leveä rautasänky siisti, mutta peitto oli niin pieni, ettei se millään riittä-

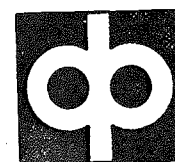
nyt kahdelle. Mieheni haki sadetakkinsa toisen kylkensä peitoksi ja sitten yritettiin nukkua, mutta toiselta puolen kuuluva kuorsaus häiritsi pahasti ja pihalla ulvoi koira, oli näet kuutamona. Aamulla herättyämme totesimme, että minä olin valloittanut koko peiton ja mieheni piti molemmin käsin peiton yhdestä kulmasta kiinni.

Saimme jälleen kyytihevosen ja ajomiehenä oli pieni 12—13 vuotias poika. Lähestyessämme Käkisalmea oli hevosjono kasvanut aika pitkäksi, maalaiset olivat menossa torille myymään tuotteitaan.

Kuului sitten takaa huuto: "Pelkääkö kenenkään hevonen autoa, takaa tulee auto." Pieni kyytipoikamme käski meidät heti pois kärryistä ja isännät hyppäsivät myös alas pitelemään hevosiaan. Tuskin olimme maantiellä, kun auto suhahti ohi ja töräytti vielä torvea. Poika oli oikeassa, meidän hevosemme syöksyi metsään kunneka kärryt juuttuivat kahden puun väliin, josta poika sitten talletti vapisevan hevosen maantielle ja niin päästiin jatkamaan matkaa. Auto kuului valtiolle ja sitä ajoi rautatien insinööri, silloin näet rakennettiin Hiitolan—Raasulin rautatietä. Sanomattakin lie nee selvää, että tästä käytiin vähemmän ystävällinen puhelinkeskustelu "Korkean Lain" ja Oikeuden" ja rautatien insinöörin välillä.

Ilma Orkamo

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Miu mielestäin

Miu mielestäin se on sil viisii, jot iha aihiettomast erriät meist "Sakkula porsait" äkkäilyöt kunnon Viljo Purontoata häne kirutoksistoase siint, jot heä ei muka ossoa panna iitä ja oata oikijal paikallie. Miul ainakoa ei uo mittiä kotkottamista häntä vastoa. Mittieä ei muil uo hampaihe kolos, voa kaik on niiko sie sanoit tiä vuuve ensimmäiäises numeros Suvanno Seuvus "niiko voisullua ja herroa".

Purontaa on Suvannon Seudun numeroissa 8/1972 ja 1/1973 viitannut siihen, että kirjoittaisin jotakin osuudestani aikoinani kilpahiihtäjänä. Teen sen mielelläni. Sanonkuitenkin aluksi, että tyhjästä on vaikea nyhjästä. Purontaa on jo kaiken kertonut, mutta voinhan jotakin lisäillä, varsinkin veljestäni Väinö Sareksesta ja niistä hiihtäjätovereista, joiden kanssa yhdessä kamppailimme ja olimme kaikki kovaa poika Sakkolan Jäntevän puolesta.

Muistelmani, joita seuraavassa esittelen, ajoittuvat vuosien 1920—30 rajoihin. Koskettelen ainoastaan hiihtoa.

On kaksi miestä jotka nostivat Sakkolan hiihtourheilun tuona aikana kunniaan ja maineeseen. He ovat Matti Kuuppo Valossulasta ja Eemil Kuisma Haitermaasta. Luulen olevani oikeassa sanoessani, että juuri he antoivat innostuksen hiihtoon meille nuorukaisille, kun saimme seurata heidän luistavaa menoaan Sakkolan erikylissä pidetyissä hiihtokilpailuissa. He olivat lyömättömiä miehiä koko Kannaksella aina Viipuria myöten. Matti Kuuppo oli lyhyt ja tanakka, voimakas ja "sähäkkä" sekä menossaan että luonteeltaan. Hän oli kuin tuli ja leimaus. Eemil Kuisma oli luonteeltaan hiljaisem-

pi. Solakkana hiihtäjänä oli hänessä murtomaille tarpeellista notkeutta. Muistan hänen kauniin vuorotyyliinsä. Mies sujahti kuin kärppä kivenkolosta. Samoissa kilpailuissa he voittivat ensimmäiseen ja toiseen sijan. Kolmatta miestä saikin sitten odotella pitkään. Tämä parivaljakko veti Sakkolan nuorukaiset hiihtoladulle. Kiitos sinulle Matti ja Eemil, oivalisesta opetuksestanne!

Haluaisin oikein luetella ne hiihtäjät, jotka muistan 1920-luvulta. Eemil Kuisman veli Arvi. Kuisma on mainittava ensiksi. En ole huomannut hänen nimeään juuri missään. Hän oli pitkä ja vankkatekoinen, rehti kilpaveikko ja pärjäsi myös maa- ja piirikunnallisissa kilpailuissa. Eemil ja Arvi kasvattivat kotinurkiltaan monipuolisen urheilijakaartin. Haitermaasta muistan myös Edvart Koirasen, hyvän veljen.

Matti Kuuppo teki kotikylällään Vilakkalassa ja Kaarnajoella perustavan työn. Sieltä nousi hiihtäjiä kuin sieniä sateella. Mitä Kuisman suku oli Haitermaassa, sitä oli Nallin suku Kaarnajoella (Paukkulassa). Aarne, Alvar, Aaro ja muut veljekset olivat hyväkuntoisia poikia. Ikätoverini Aarnen muistan parhaiten. Hän, Väinöveljeni ja minä olimme kilpailuissa hyvin tasaväkisiä. Kaarnajoelta on vielä mainittava hyvänä hiihtäjänä Toimi Repo. Hänen nimensä on ehdottomasti mainittava. Hän kuuluu yhtenä Sakkolan Jäntevän hiihdon historiaan, sillä hän edusti seuraamme kunnialla.

Kirkonkylästä ovat jääneet mieleeni Aapro Jääskeläinen ja Pentti Valkonen, Ojaniemestä Lauri Lamppu. He olivat jokainen aktiivisia Jäntevän poikia.

Lopuksi siirryn kotikylääni Ha-

paraisiin. Parhaana hiihtäjänä siellä oli Aleks Kekki (Ylätalon Ale). Hänen kuvansakin on Suvannon Seudun numerossa 8/1972 sivulla 12 Matti Kuupon vieressä. Aleks Kekki (muistanko oikein etunimen?) oli voimallinen tasamaan hiihtäjä. Hänen toinen jalkansa oli jäykistynyt, joten hiihtosuoritus tapahtui oikeastaan hartia- ja käsivoimin. Muistan poikaisena eräät kilpailut Haparaisissa Suvannon järven jäällä. Kun Ale sai "junan" käyntiin, niin sitä olikin vaikea "pysäyttellä" maaliin saapuessaan.

Hiihtäjä oli myös Alen veli Ville (Ylätalon tai Kekkilän Ville). Ville oli utala hiihtäjä, vaikka hävisi aina veljelleen. Ville osasi innostaa kaikkia. Huutosakin johtajana hän varmasti tienasi itselleen kultamitalin. Pieni muisto tästä. Käkisalmen Sanomain hiihdot olivat Vuoksen jäällä tuossa 1925 tuntuksissa. Sakkolan Jäntevän miehet vetivät viestinhiihdossa niin lujaa, että toisten pitäjien hiihtäjät "jäivät kuin seisomaan". Kun Matti Kuuppo ja Eemil Kuisma saapuivat kierrokseltaan, niin Ylätalon Villen johtama sakkolalaisista koottu juhluuorokiljui niin jäntevästi, että arvoisan hiihtoyleisön korvatkin menivät lummehuksi! "Sill viisii!"

Kekkilän Alen ja Villen aikoihin puri hiihtokärpänen meitä poikia. Hiihtoladulle ilmestyi Haparaisista Toivo Kopperoinen ja hänen veljensä Yrjö, Viljo Turkinen sekä Väinö veljeni ja minäkin. "Siinhä ne pienetkin pisteilekse, miss suuret keänteilekse."

Väinö Sareksesta, rakkaasta veljestäni, joka lepää Sakkolan sankarihaudassa, saanen ensiksi kertoa jotakin. Hän oli Italian hiihtoliiton valmentajana 7 vuotta vuoteen 1939. Kun talvisota syttyi 30. 11. 1939, lähti hän heti Suomeen, asiasta kuultuaan, odottelematta ulkomailla virallista käskyä so-

Sakkolan Jäntevän hiihtäjät kuvassa. Nykyinen rovasti Sares on vasemmassa yläkulmassa.

taan. Tämä hänen tekonsa oli sellainen, että jatkuvasti ihailen hänen velvollisuudentuntoaan ja isämaanrakkauttaan. Viimeisen hiihtonsa hän suoritti Syvärillä vuonna 1942.

Kahden me hiihtelimme harjoituksissa ja kilpaladulla. Osallistuimme oman Jäntevän kisoihin ja myöhemmin piirikunnallisiin hiihtoihin. Kävimme oppikoulua Käkisalmissa ja vuosina 1924—27 suojeluskuntaan liittytyämme edustimme Käkisalmea "komennuksesta" Viipurin talvikisoissa. Näinä vuosina hiihdettiin viestiä Raudusta Käkisalmeen ja olimme silloin tällöin mukana käkisalmelaisen joukkueessa. Ylioppilaaksi päästyämme menimme kumpikin sotaväkeen vuonna 1927. Tämä aika oli meille kummallekin riemullista kilpahiihdon aikaa. Väinö palveli Viipurissa KTR 2:ssa ja minä Käkisalmissa Savon Prikaatissa. Jouduimme kumpikin oman yksikköme hiihtojoukkueeseen ja kilpailuista kilpailuihin. Muistan, kun vuonna 1927 voitin oman komppanian hiihtokilpailut, johti

tämä pataljoonan, rykmentin, divisioonan ja armeijakunnan kisoihin ja lopuksi kevättalvella 1928 armeijan talvikisoihin Kuopion Puijolle. Eipä silloin päästä paleltanut, kun veljeni kanssa laskea hujautettiin Puijon laelta alas laaksoon toisten kanssa. Hengissä kuitenkin selvitettiin — ihme kyllä. Olin yhtämittaa Prikaatin hiihtojoukkueessa kolme kuukautta. Kun sitten keväällä 1928 rännien tippuessa ilmoitauduin komppanian vääpelille komennukselta palanneeksi, katsoi hän pitkään silmiini ja sanoa tokasahutti viimein: "No, jo tuli poika kotiin." Hankalaa oli sitten tämän riemullisen hiihto-operation jälkeen ottaa asentoa ja lepoa kasarmien kentällä. Sotaväessä olo rakensin pohjan hiihtourheilulle. Siviilissä tuli lisäksi kova treenaus ja määrätietoinen hieronta. Kukaan ei voi käsittää, ei muu kuin hiihtäjä itse, miten iloista on olla kilpaladulla, kun kunto ja sukset pitävät kutinsa. Akateemisissa (ylioppilaitten) mestaruushiihdoissa vuonna 1929 pääsin toiseksi ja vuonna 1930 ensimmäiseksi. Mutta

parhaimpana kilpailunani pidän sittenkin Salpausselällä Lahdessa vuonna 1930 pidettyjä kansainvälisiä hiihtoja, joissa osallistuin 10 km:n poikahiihtoon. Pääsin 19:ksi. Tähän loppuikin osallistumiseni kilpahiihtoon. Hiihdän jatkuvasti Voima kyllä puuttuu, mutta tyyli on jällellä.

Minnuu vähä harmitoa ko tuo Viljo manasi miut kiruttammosa itsestäin. Mut kukapa sitä kissan häntäkiä nostais, jollei se tekis sitä itse. Mie sovellutan itsehein erreän italialaisen moamiehen sutkauksen. Heä taluttelj pientä vaikkoo yhe sillä ylitse. Takkoapäi lähätäis hirmuvauhtii auto, mist torvetörräyksel käsetti häntä siiräimeä pois tielt. Vasikkaparka põlästy täst nii, jot hätäpäässeä keikaht kaitie ylj moaha. Ukko äkkäil autuo ja mäkäis vasika kuppiel: — Näi pien mullikka ja noi suur törräys!"

Hyvä kotipitäjän urheiluväki. Olen omalta vähäiseltä osalta esitellyt Sakkolan Jäntevän urheilua 1920-luvulla. Ehdotankin nyt, että kaikki te, jotka olette olleet mukana hiihto- ja muussakin urheilussa, panisitte tietonne muistiin ja lähettäisitte ne Suvannon Seudun toimitukselle julkaistavaksi. Näin pienistä palasista saataisiin kokonainen historia. Minunkin sepustuksessani lienee aukkoja jopa virheitäkin. "Yks muistoa yhen, toine toisen." Kyllä kannattaa koota nyt kaikki tietojen rippeet.

Sakkolan urheilun historia on niin kaunis ja kunniakas, että ihan olympialaisiin asti on meiltä miehiä riittänyt. Eipä hävetä yhtään toisten vierellä seisossa!

Eino Sares

osta ohdakemerkki

auta
rakentamaan
palvelutaloja
vammaisille

invalidi
liitto

Elämän laulu

Tuolla kasvaa laella harjanteen punaruksea, uljas honka.

Se seisoo katsoen korkeuteen, missä purjehtii pilven lonka.

Se kuuli tuulien kuiskintaa, sai tuntea myrskyn voimaa. Näki auringon paahdetta polttavaa.

— Ei elämän antia soimaa.

Kesät, talvet kulkevat ratojaan, moni kaatui viereltä veikko. Ylös honka kohotti latvustaan, se kesti, se ollut ei heikko.

On osana hongan ylvähän, elon kohtalo ihmeellinen. — Saa juoda maljasta elämän, nähdä auringon, taivaan sinen.

ELSA TUOKKO

VUOSIKOKOUKSIA

Punkalaitumen Karjalaiset ry:n vuosikokous pidettiin 18. 2. -72 Eino Kuisman talossa. Yhteisesti laulettu Karjalaisten laulun jälkeen avasi seuran puheenjohtaja Albert Nihti kokouksen, toivoen nuoremman polven osallistuvan entistä innokkaammin seuran toimintaan. Kokouksen avaja toimi myös tilaisuuden puheenjohtajana ja sihteerinä oli Toivo Ukkonen.

Esitetyistä vuosikertomuksesta ilmeni, että kulunut vuosi oli seuran 25:s toimintavuosi ja oli näissä merkeissä vietetty vuosijuhla muodostunut seuran toiminnan kohokohdaksi. Toukokuun kuluessa oli suoritettu onnistunut keräys Karjala-talon hyväksi.

Toimintasuunnitelma ja talous-

arvio kuluvalle vuodelle hyväksyttiin.

Johtokunna erovuoroiset jäsenet Toivo Ukkonen ja Eino Kuisma valittiin uudelleen ja uudeksi jäseneksi johtokuntaan Erkki Pärssinen varalle Jouko Tatti.

Huvitoimikuntaan valittiin Toivo Ukkonen, Aune Tenkanen, Erkki Pärssinen, Marjatta Naskali, Aimo Kinnari, Liisa Huuska, Irja Mäkinen ja Aarne Ruuskanen.

Urheilutoimikuntaan Mikko Korkka, Aulis Rastas, Iivari Laulajainen, Aarne Ruuskanen, Viljo Ukkonen, Veikko Huuska, Reino Pappinen ja Juhani Vulli.

Ravintolatoimikuntaan Esteri Kylläinen, Selma Seppä, Irja Mäkinen, Hilja Kallonen, Helga Lemmetti, Saima Korkka, Emma Pärssinen, Marja Mäkelä.

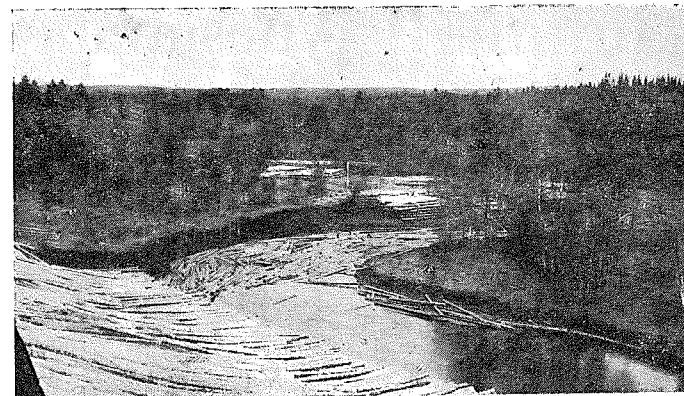
Raittius- ja nuorisosaastoon Mikko Korkka, Erkki Pärssinen, Viljo Ukkonen ja Aimo Kinnari.

Järjestysmiehiksi Iivari Laulajainen, Erkki Pärssinen, Yrjö Pitkänen, Soini Patja ja Viljo Ukkonen.

Edustajaksi Karjalan Liiton kokouksiin valittiin Albert Nihti ja Varsinais-Suomen karjalaisseurojen piirin kokouksiin Toivo Ukkonen ja varalle Mikko Korkka.

Seuran ilmoitukset päätettiin edelleenkin julkaista Punkalaitumen Sanomissa ja tarpeen vaatiessa Suvannon Seudussa ja Karjalassa. Karjala-lehden kirjeenvaihtajaksi valittiin Albert Nihti. Tarinakerho kokoontuu edelleenkin kerran kuussa.

Johtokunnan järjestäytymiskokouksessa valittiin puheenjohtajaksi edelleen Albert Nihti, varapuheenjohtajaksi Soini Patja, rahastonhoitajaksi Eino Kuisma ja sihteeriksi Toivo Ukkonen.

Tukinuittajat suurel-juol

Oli kevät v 1925 tai -26, en tarkalleen muista, mutta kuitenkin tukinuittokausi. "Piustilla" oli jo uitot tehty, joka n viikossa olikin jo taaksejäänyttä elämää. Sen jälkeen alkoivat aina uitot "Suurel-juol", johon sinnekin n.s. malto-virtapaikoille otettiin poikasiakin pöllejä työntelemään.

Lienee olleet ukot jonkinlaisessa ryyppyporukassa, kun oli tullut puhe, että pitäisi pojatkin saada sijoitettua uittohommiin. Jolloin mukana ollut Pursiaisen Toivo antoi isälleni suosituslapun mukaan ja sanoi: — Sinne vaan Hinkkasen Manun sakkiin! Mutta, kun suosituskirjeessä ei ollut määrää, montako miestä, niin heti seuraavana aamuna kaksoisveljeni kanssa otimme kolmanneksi naapurin Matin ikäänkuin siivelle. Totakai työtä löytyy kun meillä sentään on kovapaperi antaa uittopomolle käteen — näin tuumimme.

Jokivarressa tavoitimme Hinkkasen Manun, jolle huomenet sa-nottuamme ojensimme suosituskirjeen käteen.

Tämä suositus oli kirjoitettu tupakkalaatikon kanteen, joka kuului seuraavasti: — Manu! Ota nämä miehet töihin! Haisevin tervehdyksin "Tepo".

Kirjoituksen luettuaan Manun pitkänlaiset viikset tekivät epä-määräisiä liikkeitä... Katseltuaan jonkinaikaa ylöspäin — murahti: — Eihän tämä nyt ole oikein mikään, mutta jatkoi... Tämä alue kuuluu pitää kunnossa ja pitääkään huoli ettei tuohon mutkaan pääse ruuhkaa syntymään.

No — päivät (10 h) kuluivat rattoisasti, välillä tukilla ajellen, usein jätimme housut joen penkereelle peläten kastumista, jos tukkimies pulpahtaisi tukin selästä.

Mainittakoon, että samanlaisia pojanviikareita siellä oli muitakin etenkin "Kylänpuolelta". Joukossa jokin vanhempikin mies, sillä maltovirtapaikoille sijoitettiin sellaista väkeä jotka eivät koskipaikoissa olisi tulleet toimeen.

Muistuu tässä mieleeni vanhahko mies, Sipponen nimeltään. Hänen asuinpaikkansa oli Valkjärven puolella. Sipposen parempipuolisko (kertoivat olevan kovalakisen emännän) paistoi pullia, joita mies myi jokivarressa a 1 markkaa kpl.

Kerran taas tavanmukaan kokoonnuimme aamulla koko poikaporukka Sipposen ympärille pullia ostamaan. Pullakori oli sijoitettu joenrantaan kiven päälle. Sipposen ollessa selin koriin nähden,

joku poika lienee tönäissyt pullakoria, jolloin kori kellahti nurin, sekä lähti lillimään pitkin myötävirtaa. Suurin osa pullista oli korin ulkopuolella. Tietysti pullien omistaja hätäntyi pahanpäiväisesti (eikä ihmekään).

Me pojat kiireesti pitkin joenrantaan, jokainen tavoitti uittohaalla koria sekä irrallaan uivia pullia. Siinä hötäkässä meni pullakori "yksinlaudoin" niinkuin tavataan sanoa. Tietysti erillään uivat pullatkin samoin, eivät uittohaan iskua märät pullat kestäneet.

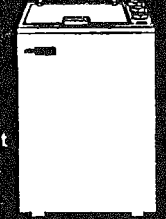
Sipposelta pääsi itkun kyyneleet... Emme me pojat silloin osanneet hänen oikeutettua katkeruuttaan käsittää, kun hän sanoi tähän tapaan: — Mitähän se Mar koton sannoo?!

Ja mitenkä tähdellisiä nekin markat olisivat olleet niukan toimeentulon kohentamiseksi. Mutta, eiväthän ne pojat olisikaan poikia, jos jättäisivät sellaisen kiusanteon, josta koituu toiselle vahinkoa.

Ale-Ale

ASA-Cordes

Ulkomitoltaan markkinoiden pienin 4 kg täysautomaattinen pesukone. Vain 64x55x43 cm. Ruostumatonta terästä. Pesurumpu itse irroitettavissa. Vapaavalintaiset ja kilnteat ohjelmat.

kairimo
MODIN TAVARATALO

Lempäälä, puh. 74 402

TUNTURI

Tutkittua Tunturipyörä-tekniikkaa tytöille ja pojille

Tunturit kestävät kovankin käytön ja monet menot. Suomen suurimman pyörävalmistajan valikoimasta on hyvä valita. Varsinkin kun voi luottaa edulliseen kotimaiseen ja perusteellisesti testattuun Tunturi-laatuun. Pojilla esim. vauhdikas Tunturi-Speedway, erikoistekniikkaa tarjoava Tunturi Ralli. Ja tytöille näppärä Tunturi 26" tai 24" toivepyörä tai Teini-Poni, josta kuva.

Lempäälän Pyörä

Om. M. Toiva Puh. 74 286

Tuutulaulu Maria Kurikalle

hautajaispäivänä 17. 3. 1973

*Tuutilulla nukkumaan.
Kevät tuuli soittaa.
Murheet jäivät maailmaan.
Päivä uusi koittaa.*

*Siellä laulut Laatokan
kaikuivat ne kerran.
Sinne pirttiin pienoiseen
saavuit turviin Herran.*

*Sakkolassa koti uus,
lapsilauma myötä.
Kestit monet vaiivat nuo.
Rukoilit, teit työtä.*

*Käsky kova kohtalon
siirsi näille maille.
Sinne kotiseutus jäi
rakkauttas vaille.*

*Täällä nousi koti uus.
Lapset työhön tarttui.
Kaiken yllä ahkeruus.
Vuodet, ikä karttui.*

*Hiljaa tyyntyi elo tää,
vanhuus vaiivat antoi.
— Uneen painui harmaa pää.
Isä kotiin kanto.*

*Tuutilulla nukkumaan.
Kellot kirkon soittaa.
Pääryportit aukeaa
— ikirauha koittaa.*

*Tuutilulla nukkumaan.
Armo isän syvin.
Tänne jäävät murheet maan.
— Nyt on kaikki hyvin.*

*Tuutilulla nukkumaan.
Kiitoksia Sulle
laulun pienen tehdä saan.
— Täti hyvä mulle.*

MIRJAMI PULAKKA

A Aava

Suvantolaisten marssi

Soi laulumme rannoilta Suvannon,
sen virran, mi virroista valtavin on,
ei viihdyttää voi meitä Vuoksi.
Käy yhtäänne toisten virtojen tie,
vaan Suvannon missäpä määränsä
lie,
se vain aaltojen loiskua antaa.

Se Vuokselle tuommoin aallot toi,
nyt Laatokn laineille katseensa loi,
ei viihdyttää voi meitä Vuoksi.
Soi laulumme rannoilta Suvannon,
vaan kauemmas myös meidän mää-
rämme on,
meren aavan ja kirkkahan luoksi.

Oi laulajat, meilläkin määrä tie
on virtemme virta mi voittoon vie,
ei viihdyttää voi meitä Vuoksi.
Soi laulumme rannoilta Suvannon,
vaan kauemmas myös meidän mää-
rämme on,
meren aavan ja kirkkahan luoksi.

Kiitos Sinulle, Niilo! Sinä muis-
telet enemmän Riiskaa, kuin moni
siellä syntynyt. Siksi lähetän nämä
Aavan laulun sanat. En tosin ole
aivan varma, etteikö olisi joitain
virheitä, kun on niin pitkä aika,
kun kuoromme lauloi sen Kivini-
men vanhan linnan valleilla Sakko-
lan Osuuskaupan kesäjuhlilla.

Rohkenen lausua näin monen
riiskalaisen puolesta kiitokset ja
toivottaa terveitä elämän ehtoon
päiviä.

Arvi Nuora

ARVO KINNARI MAAILMANMESTARI

Arvo Kinnarin johtama Suomen
ykköspartio voitti sotilaiden MM-
kilpailujen partiohiihdon Junsel-
lessa Ruotsissa. Partiossa hiihti-
vät Arvo Kinnari, Teuvo Hatunen,
Raimo Lehtinen ja Jorma Kinnu-

Vuosia täyttäneitä

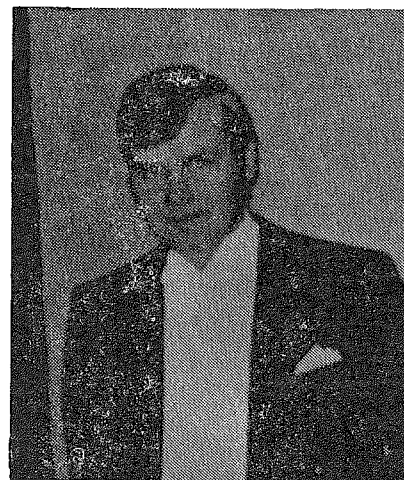
70 VUOTTA täytti 22. 3. 1973
Alma Johnson, o.s. Kallonen, Van-
couverissa Canadassa. Hän on syn-
tynyt Sakkolan Keljassa. Muutti Ca-
nadaan 1927.

60 VUOTTA täytti 24. 1. 1973
Eeva Kuisma, o.s. Haapsaari, Te-
neriffala. Kotikylä Sakkolan Haiter-
maa.

60 VUOTTA täytti 6. 3. 1973 Ru-
dolf Karja Vilppulassa. Entinen
kotikylä Sakkolan Kaarnajoki.

60 VUOTTA täytti 26. 3. 1973
Väinö Ratas Lempäälässä. Hän on
syntynyt Sakkolassa. Kotikylä Sak-
kolan Haparainen.

Tilastotieteen professori Jyväskylän yliopistoon

Filosofian tohtori Olavi Saret-
salo on 30. 3. 1973 nimitetty Jyväskylän
yliopiston tilastotieteen pro-
fessorin virkaan.

Professori Saretsalo on synty-
nen. Henkilökohtaisessa ampuma-
hiihdossa Arvo Kinnari oli kah-
deksas. Hän on syntynyt Sakkolan
Kirkonkylässä.

Kuolleita

Maria Kurikka, o.s. Koppanen,
synt. 12. 7. 1894 Metsäpirtissä, kuoli
23. 2. 1973 Kuopion keskussairaalas-
sa.

Viljami Sikanen, synt. 21. 2.
1900 Sakkolassa, kuoli 8. 4. 1973 Ori-
vedellä.

Pauli Ruottunen, synt. 24. 5.
1937 Sakkolassa, kuoli 21. 3. 1973
Helsingissä. Kotikylä Sakkolan Ha-
parainen.

Veikko Viljo Leppänen, synt.
17. 6. 1950 Vesilahdesa, kuoli työpai-
kallaan Tampereella 8. 3. 1973. Hän
oli innokas urheilija, edustaen Vesi-
lahden Visaa. Sotilasarvo kersantti.
Vanhempien kotikylä Sakkolan Ho-
vinkylä.

nyt Sääksmäellä 3. 2. 1941. Yli-
oppilaaksi hän tuli Turun Nor-
maalilyseosta v 1961, filosofian
kandidaatin tutkinnon hän suoritti
1968 Turun yliopistosta ja fil.lis.
tutkinnon 1970. Tohtoriksi Saret-
salo väitteli 1971 ja sai tohtorin
arvon v 1972.

Saretsalo on toiminut Jyväsky-

Toimituksen tuoli

Keväinen maaliskuu oli ja meni,
kohta on hurahtanut luminen huh-
tikuukin ja päästään toukoakaa
elämään. Sehän on täällä maalla
kovaa tohinaa, näin koneellistettu-
nakin aikana, täytyy työstää tä-
mä lehden teko pois jaloista, että
saa edes hetken hengähtää. Seu-
raava lehti tulee kyllä heti pe-
rään, kunhan tämä numero saa-
daan painettua ja postiin.

Viime numero oli täysi, ja tun-
tuu tähänkin luettavaa riittävän,
ehkä tähän sentään muistettaisi
ilmoitukset sovittaa, muut kirjoj-
tukset on siitä poikki, jos ei sovi.
Kustannussyistä tulee seuraava
isompi numero vasta Sakkola-
juhlannumerona. Tähän numeroon
pitäisi jo Viialan Karjalaisten ja
kiviniemeläisten lähettää aineistoa
hyvissä ajoin, ettei minun tarvitsi-
si ruikuttaa.

Minä kehoitin kirjoittamaan mo-
nessa numerossa. Niitä onkin tul-
lut kiitettävästi. Rovasti Sares
kirjoitti, Niilo Pettiseltä on toinen
kirjoitus, Yrjö Tenkasella riittää
"Ukki kertoo"-sarjaa pitkäksi ai-
kaa. Kasarmilan aiheista lupasin
ottaa tähän numeroon, mutta se
mikä kirjoitus on tällä hetkellä
kirjapainossa lie jo ollut Suvannon
Seudussa ja loput jäivät Lappeen-
rannan reiulle. Joten kasarmilaiset
kynät käteen ja paperi eteen!

Ei enempää tällä kertaa, tulee
tilan ahtaus eteen, joten täytyy
minun antaa tilaa tärkeämmille
kirjoituksille.

län yliopiston tilastotieteen vt.
professorina 1. 8. 1972 alkaen.

Professori Saretsalon isä, edes-
mennyt, Aleksateri Saretsalo ja
äiti Hilja Saretsalo os Karppanen
on Sakkolan Riiskasta.

Vesilahden Karja- laisten toimintaa

Vesilahden Karjalaisten vuosi-
kokous pidettiin 2. 3. 1973 Osuus-
pankin kokoushuoneessa. Kokouk-
sen avasi ja tervetulleeksi toivotti
Yrjö Raaska. Hän toimi myös ko-
kouksen puheenjohtajana, sihtee-
rinä Viktor Ryyppö.

Seuran toiminta oli toiminta-
 kautena hyvin vilkasta, järjestet-
tiin Sakkolan pitäjäjuhlat, seuran
toiminnan 25-vuotisjuhlat ja osal-
listuttiin Karjalan Liiton Suurjuh-
lien järjestelyihin. Lisäksi oli seu-
ran sisäistä toimintaa uuterrasti,
johtokunnan kokouksia neljä, hiih-
tokilpailut, pikkujoulu ym.

Toimintavuoden tilinpäätös
osoitti huomattavaa säästöä ja ti-
lit hyväksyttiin muistutuksesta.

Seuran puheenjohtajana toimii
Kauko Virolainen, Yrjö Raaska ni-
mettiin varapuheenjohtajaksi toi-
mittuaan 25 vuotta seuran puheen-
johtajana, sihteeriksi nimettiin
Viktor Ryyppö, rahastonhoitajaksi
Olavi Kuparinen. Edustajaksi Kar-
jalan Liiton kokouksiin valittiin
Kauko Virolainen. Piirin kokous-
edustajaksi Kauko Virolainen, Hil-
ja Ryyppö ja Jaakko Valkonen.

Keski-Suomen Sakkola-Seuran uutisia

Keski-Suomen Sakkola-seurassa jatkaa edelleen puheenjohtajana Aarne Roininen. Muina johtokunnan jäseninä ovat Tauno Huuska vpj, Arvi Nuora sihteerinä, Helvi Ryökäs rahastonhoitajana, Helmi Sipponen, Matti Lemmetti, Heino Kurikka, Arvi Paussu ja Eino Nuora.

Pikkujoulu on päätetty pitää hotellin Hospitsissa, jonne kutsutaan myös pyhäjärveläiset. Arvi Paussun huvilalla käydään elokuussa ja syyskuussa Helvi Ryökään kotona perheiltä viettämässä. Seuratkaa sakkolalaiset ilmoituksia! Kaikki ovat tervetulleita.

Sakkolan pitäjäjuhlalätkä vuonna 1975 on aikomus saada pidettäväksi Jyväskylässä.

Arvi Nuora

Petäjäjärven Nuorisoseuran toiminnasta

Petäjäjärven nuorisoseuran 71 toimintavuosi on alkanut seuran vuosikokouksella joka pidettiin helmikuulla Vesilahden Laukonkylässä.

Seuran viimeinen toimintavuosi oli melkoisen vilkas, jäsenten hajasijoituksen ja ikävuodet huomioon ottaen. Seuran johtokuntakin asuu kolmen kunnan alueella, jäsenet vieläkin enempi hajallaan. Taloudellisesti jäi toimintavuodelta säästöä. Seuran pj. jatkaa Viljo Purontaa, sihteerinä Laina Nuora ja varainhoitajana Viktor Ryyppö. Johtokuntaan valittiin edesmenneen Yrjö Pulakan tilalle Yrjö Raaska.

Seuran toimintaa jatketaan edelleen voimien mukaan, hiihtokilpailut jo heti maaliskuun alkupuolella, muuta toimintaa myöhemmin.

UKKI KERTO

Jatkoa edellisestä numerosta

Samasta talosta lähteneen sukuni selostus päättyy nyt tähän. Seuraavalla kerralla jatkamme Karholan talojen, asukkaitten ja maimien tarkastelua. "Jatketaan jo huomenna", sanoivat pojat.

Seuraavana päivänä kokoonnuimme taas pöydän ääreen ja otin esille piirtämäni kyläkartan. Katsokaapa pojat tätä karttaa. Katsottiin kaikki yhdessä. Kerroin heille: Kylätietä edelleen pohjoiseen kuljettaessa oli tien oikealla puolella maanviljelijä Oskari Rauvalan ja vaimonsa Hildan siniharmaaksi maalattu talo num. 13. Heidän kuoltuaan hoiti taloa kasvattipoikansa Vihtori Rauvala vaimonsa Selman ja lastensa kanssa. Vihtori oli minua vähän vanhempi ja kävimme lapsina yhdessä kesäaamuin ajamassa karjaa metsälaitumelle ja illalla hakemassa. Näin tulimme tämän naapurin kanssa hyviksi tutuiksi jo lapsena. Tapaamme vieläkin silloin tällöin. Hän asuu nyt perheineen Huhtamossa.

Aivan edellisen talon vieressä oli harmaahirsinen vanha talo num. 14. Lapsena ollessani siinä asuivat Jääskeläiset ja sen jälkeen Kalle ja Helena Rintama. Kalle kuoli jo Karholassa, Helena 1972 Tampereella.

Myöhemmin talossa asui kirkon suntio Ilmari Kelo vaimonsa Alman ja lastensa kanssa. Ilmarin tunsin jo lapsena sillä hän oli kotonani ollut paimenena ja olin ollut hänen mukanaan metsälaitumiin tutustumassa. Sotien jälkeen Ilmari muutti perheineen Pirkkalaan. Siellä hän kuoli tapaturmaisesti.

Kelon talon kohdalla toisella puolen tietä oli maanviljelijä Juho Nuoran talo num. 15. Hän oli mukana monissa yhteiskunnallisissakin asioissa. Hänen vaimonsa nimi oli Katarina ja heillä oli tytär Helena. Hän solmi avioliiton Albert Haikosen kanssa, mutta asui edelleen miehensä kanssa kotonaan. Albert ja hänen veljensä Tuomas sekä naapuri talon poika Eino Rauvala olivat hanurin ja Eino viulunkin soittajia. Kolmisin he pitivät huolen talkoo-, juhannuskokko-, häitten ja iltamien soitosta. Nuoran Juho ja Katarina kuolivat Karholassa. Albertin ja Helenan poika Vilho kaatui sodassa. Poikansa Jouko perheineen asuu Punkalaitumella ja tytär Aune perheineen Helsingissä. Heidän vanhempansa ovat jo kuolleet.

Samaan taloryhmään kuului vielä aviopari Matti ja Maria Akkasen talo piirroksessa num. 16. Talon omisti myöhemmin maanviljelijä Vihtori Rauvala perheineen. Pojan Eino Rauvalan olen jo maininnut soittajana. Myöhemmin hän perusti oikein tanssiorkesterin "Yön haaveet" veljensä Matin ja Armas Rekon kanssa. He soit-

**Antti
Söyrinki**

SEKATAVARALIIKE

NARVA OJOINEN

PUH. 77 071

"Sakkolan pyhäkoulun Isä" Yrjö Tenkanen ja vaimonsa Varpu.

telivat eri tilaisuuksissa ympäri pitäjää ja kauempanakin. Eino on esiintynyt radiossakin hanuristina ja soittelee vieläkin eri tilaisuuksissa. Hän on toiminut ammatikseen autokoulun opettajana ja taksiautoilijana Helsingissä. Karholasta perhe muutti jo ennen sotia Haidermaan Voloskaan.

Seuraava talo, num. 17, oli maanviljelijä Salomon Tenkasen. Siinä hän asui vaimonsa Annin ja poikansa Tuomaan, Juhon ja Mikkelin sekä tyttärensä Eliisan kanssa. Salomon oli hyvin leikkisä mies ja sanoi minulle ja serkulle-

ni Väinölle, kun me kuljimme hänen pihansa poikki: "Älkää te pojat juosko minun pihamaani läpi tai minä nielen teidät tervan kanssa!" Juoksimme karkuun sitä kovemmin. Hänen vaimonsa Anni kuoli Karholassa 1932 ja hän meni toiseen avioliittoon Liisa Ihalaisen kanssa 1937. Molemmat ovat jo kuolleet. Perhe muutti sotien jälkeen Ruovedelle. Tuomas ja vaimonsa Varpu kuolivat siellä. Heidän poikansa Aaro perheineen asuu edelleen Ruovedellä. Tytär Sirkka on osastonhoitajana Sippolan kunnalliskodin sairasosastolla.

Poika Matti vaimonsa Helenan ja lastensa Vesan, jo ylioppilas, ja Riitan kanssa asuu Tampereella ja toimii urakoitsijana. Tytär Elsa on lastenhoitajana Saimaan Keskussairaalassa. Tytär Saimi on avioliitossa johtaja Kalle Posion kanssa ja perhe asuu Heinolassa. Mauri Tuomaan pojasta, s. 1923 Karholassa en ole saanut tietoa.

Eliisa Salomonin tytär meni avioliittoon Johannes Suokkaan kanssa 1918 ja muutti miehensä kotiin Metsäpirttiin. He ovat kuolleet.

Pojista Juho ja hänen vaimonsa Hilma sekä lapset Anni, Toivo, Aili ja Teuvo ehtivät jo rakentaa oman talon Karholan Soprikallaan, num. 33. Sotien jälkeen perhe muutti Pirkkalaan, jossa äiti Hilma kuoli. Pojista Toivo on autoties ja Teuvo tekniikko. Tyttäret Anni ja Aili hoitavat taloa.

Mikkeli Salomoninpoika ja vaimonsa Ida sekä lapset Väinö, Seija ja Kauko muuttivat Karholasta maanviljelijöiksi Ruovedelle.

Kylätie laski loivasti Salomonin talosta alkaen ja kaarsi peltojen rinnettä oikelle. Ennen laaksossa olevaa puroa ja siltaa oli tien vasemmalla puolella Johan Tenkasen pieni talo, num. 18. Siinä hän asui vaimonsa Idan ja lastensa kanssa kunnes muutti Pajarin taloon, num. 26. Johan oli monitaitoinen mies ja toimi maanviljelyksen ohella asiamiehenä ja työnjohtajana. Hänen vanhin poikansa Albert kuoli Karholassa 1935 ja tämän vaimo Katri muutti sotien jälkeen Tampereelle. Heidän poikansa Sulo vaimonsa Birgittan ja lastensa Pirjon, Sirpan, Aarnen ja Karin kanssa muuttivat Hyvinkäälle.

Johanin Alman tytär meni avioliittoon Aleksanteri Matikaisen kanssa Pyhäjärvelle. Perhe asuu nyt Hämeenkyrössä.

Tytär Hilja solmi avioliiton Albert Matikaisen kanssa myös Py-

häjärveltä. Tämäkin perhe muutti Hämeenkyröön. Äiti Ida k. 1930, isä Johanin poika Eero oli avioliitossa Lyyli Kuisman kanssa Karholassa. Hän kuoli jo 1940 ja Lyyli meni toiseen avioon Matti Systän kanssa. Perhe muutti Orivedelle.

Johanin poika Väinö Tenkanen ehti jo ennen sotia ja niitten välillä rakentaa oman talon isänsä uudellen tilalle, num. 27. Hän on Vantaalla autoilijana ja työnjohtajana. Hän on ollut myös Vantaan valtuuston jäsen 1964—66 ja harrastaa kirjallisuutta ja urheilukalastusta. Puolisona hänellä on Aune, o.s. Potinkara ja heillä on ylioppilas ja edelleen opiskelevat tyttäret Tarja sekä Tuula. Johanilla olivat vielä lapset Hilja, Tyyne ja Eino, jotka kuolivat jo pieninä sekä Matti 23 v. ja Anna 20 v. He kuolivat Karholassa noin 1938.

Sillan yli mentyä kylätie nousi mäkeä ylös. Sen päältä erosi pienempi tie oikealle. Tien alussa oli maanviljelijä Joonas ja Aune Tenkasen jo harmaahirsinen talo, num. 19. Joonas k. 1913 ja Aune 1929. Taloa hoitivat heidän poikansa Tuomas ja tytär Katri. Katri meni avioliittoon Matti Rouhaisen kanssa Käkisalmesta ja asui myöhemmin kotitalossaan Karholassa. Tuomas kuoli 1940.

Jatkettaessa matkaa tätä sivutietä oli sen varrella vasemmalla puolella pieni Juho ja Eeva Tuokon talo, num. 20. Heillä oli pojat Aleks ja Mikko sekä tytär Helena. Mikko oli kylän suutari. Sodan jälkeen Aleks muutti perheineen Lempäälään. Heidän poikansa Aarne kaatui sodassa. Aleks ja Mikko ovat myös jo kuolleet.

Vastakkaisella puolen tietä oli sininen maanviljelijä Tuomas Haikosen talo, num. 21. Hän ja vaimonsa Aune sekä poikansa Tuomas ja Juho kuolivat Karholassa. Pojastaan Albertista mainitsin jo

Nuoran vävynä. Tytär Ida oli kelseppä Juho Jääskeläisen puolisona Kirkonkylässä. Heillä oli lapset Onni ja Selma. Tytär Helena kuoli Huittisissa.

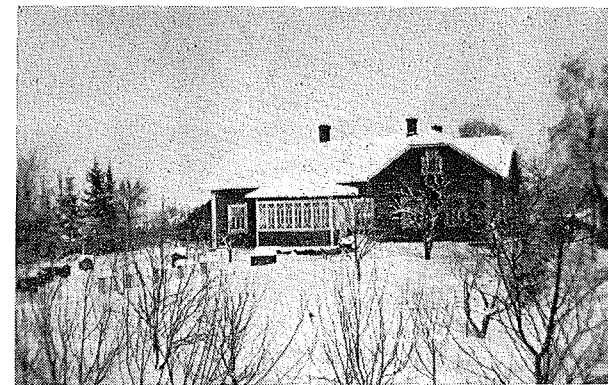
Tie yhtyi sitten kirkolta tulevaan Myllyharjun tiehen ja lähellä Karholan laakson puroa oli keltaiseksi maalattu maanviljelijä Samuel Tenkasen talo, num. 22. Samuelin kuoltua 1907 meni hänen vaimonsa Maria II:een avioon leski Pekka Pitkäsen kanssa. Pekalla oli edellisestä avioliitosta jo pojat Juho, Albert, Mikko ja Vilho sekä tyttäret Hilma ja Selma. Maanviljelyksen ohella isäntä aloitti oriitten kasvatuksen. Sitä jatkoivat hänen poikansa. Mikosta tulikin Sakkolan tunnetuin hevosmies. Hän toimi myös raviseuran sihteerinä. Heidän vanhempansa ja kaikki pojat ovat jo kuolleet. Juhon pojista Pekka on maanviljelijänä Huittisissa äitinsä Loviisan ja perheensä kanssa. Pojat Yrjö ja Lauri ovat Helsingissä.

Tytär Hilja asuu Orivedellä. Albertin vaimo Lempi asuu nyt Vammalassa. Mikon vaimo Kerttu on Helsingissä, samoin hänen lapsensa. Vilhon vaimo Aune asuu myös tyttäriensä kanssa Helsingissä.

Seuraavana päivänä pojat tulivat luokseni heti puolen päivän jälkeen ja sanoivat: "Kerro nyt Ukki Karholan kodistasi!" Kerronhan minä. Systän ja minun kotini välillä oli vain tie ja kapea piha-alue. Syntymäkodissani oli vain kaksi isoa tupaa ja kylmä suuri eteinen, jota portuaksi sanottiin. Tuissa oli vain pienet ikkunat, mutta leipäuunit olivat suuret ja niitten päälle kiipesimme me lapset usein lämmittelemään. Uudessa kodissani, jonka isäni ja setäni rakensivat minun ollessa seitsemän vuotias, oli suuri tupakeittiö, vanhan Yrjö isännän ja hänen vaimonsa Varpun kamari, Antti setäni ja isäni kamarit sekä vieras- ja vinttikamari. Oli myös työtupa,

jossa teimme kaikenlaisia puuesineitä. Minäkin tein jo 9:n vuotiaana ensimmäiset sukset ja möin ne naapurin pojalle kolmesta koppekasta. Omatekoisilla suksilla voitin kansakoulun hiihtokilpailut viidennellä luokalla ollessani. Tupakeittiö oli sekä oleskelu-, että ruokailupaikka. Sen lattialla leikimme teidän ikäisinä. Olimme ristipainia, vedimme väkikarttua ja olimme iltahämärissä piilosilla. Ison ruokapöydän ääressä luimme koululäksyt, laskimme ja kirjoitimme. Sen ääreen kokoonnuimme myös pyhäisin pyhäkouluun. Sitä piti minun Ukkini, Yrjö. Luimme raamatusta Jeesuksesta, hänen opetuslapsistaan ja Jumalasta. Hän kyseli sitten meiltä lapsilta ja me vastailimme. Välillä lauloimme jonkun kauniin laulun. Usein laulun: "Mä silmät luon ylös taivaaseen ja kädet yhtehen liitän. Sua Herra ystävä lapsien mä sydämeistäni kiitän." Pyhäkouluun tuli paljon kylänkin lapsia ja aikuisia. Pienimmät istuivat äitiensä sylissä tai pyörivät lattialla. Tällaista koulua hän piti joka sunnuntai vuorotellen kylän eri taloissa. Hänen toimestaan samassa tuvassa pidettiin myös aikuisille hengellisiä seuroja. Pitäjän pappejakin oli joskus puhumassa, mutta useimmiten kristillisen yhdistyksen matkapuhujia, mm. Otto Muhonen. Tällöin laulettiin myös virsiä ja hengellisiä lauluja. Osaan vielä nytkin niitä. "Sanopa Ukki joku laulu!" sanoi Harri. No, esimerkiksi: "Kiitos sulle Jumalani armostasi kaikesta, jota elinaikani olen saanut tuntea." Lauloisin samalla pojille. Oli paljon muitakin kauniita lauluja. Lauletaan niitä kuitenkin myöhemmin.

Kerron nyt teille lisää Ukistani ja hänen perheestään. Hän oli siis nimeltään Yrjö Tenkanen ja hänen vaimonsa nimi oli Varpu. "Sama nimi kuin sinullakin Ukki", sanoi Juha. Niin oli. Suvussamme on

Yrjö Tenkasen talo Karholassa.

paljon Yrjö nimisiä henkilöitä. Hänen elinaikansa oli 16.9.1845—6.7.1919 ja Varpu mummin 18.5.1850—1.3.1933. Tämä Yrjö oli pitkä ja hoikka mies ja mummi pienempi ja pyylevämpi. Kun hän meni uimaan talon vieritse virtaavan puron padottuun altaaseen, näkyi selkä korkeana ja hän sanoi: "En pääse veden alle ollenkaan enkä voi hukkoa." Yrjö isäntä oli huomattavimpia miehiä Tenkasista. Ison jaon aikana hän oli jo toimitusmiehenä. Erikoisesti hänet mainitaan "Sakkolan pyhäkoulun isänä", NKY:n perustajajäsenenä, kirkonmiehenä, monitaistoisenä sekä harkitsevana taloudenhoitajana. Hänen ja poikiensa

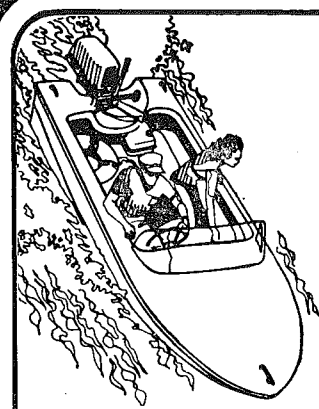
Antin, Juhon, Emanuelin, Heikin, Matin ja Esaiauksen sekä tyttärienä Helenan ja Marian työn tuloksena hänen talostaan kehittyi pitäjän vauraimpia.

Antti setäni oli ammattimuurari. Vapaa-aikoina hän kotona soiteli urkuharmoonilla virsiä ja hengellisiä lauluja. Hänen vaimonsa nimi oli Liisa. Heillä oli pojat Väinö ja Tauno sekä tytär Hanna. Väinön vaimon nimi oli Elma. Heillä on tytär Elvi ja hänellä puolisona Pentti Kari, sekä poika Antti, jonka vaimon nimi on Irja. Viimeksi mainituilla on lapset Arja, Kirsti ja Sari. Väinö kaatui sodassa Kiestingissä 1.11.1941 ja hänen vaimonsa kuoli tapaturmaisesti Pirkkalassa. Heidän lastensa perheet asuvat nyt Tampereella. Taunon puoliso on nimeltään Aili. Heillä on lapset Asko ja Anneli. Perhe asuu Huhtamossa. Hannan puolisona on Kalle Tenhunen. He asuvat Iisalmella. Antti kuoli jo Sakkolassa ja hänen vaimonsa Liisa Taunon perheen luona Huhtamossa.

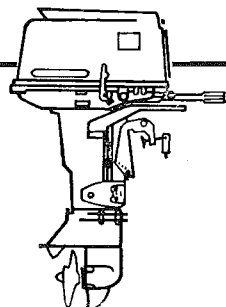
Helena tätini oli mummoni Varpun kanssa veljessarjansa emäntänä Sakkolassa ja asui myöhemmin Matti veljensä perheen luona Ruovedellä, jossa kuoli 1953.

jatkuu seuraavissa numeroissa

■ **SUOJATIE** on jalankulkijan oikeus ajoradalla. Autoilija, älä riistä häneltä tätä oikeutta!

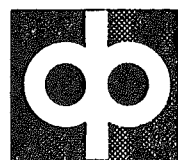
**Taloudellinen
ja kestävä
TOHATSU**

Joka mallissa vaihteet eteen-vapaa-taakse, tehot 5—25 hv. Painot 20—43 kg. Hiljainen käyntiäni myös pienissä malleissa. Kahden vuoden takuu.

TOHATSU on meillä.

Tuotanto

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseu-
tulehti, ilmestyy 1973 8 ker-
taa vuodessa.

Tilaushinta 8 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista
alennus.

Toimituksen ja konttorin osoi-
te Narva Vakkala. Puhelin
931 / 77 843.

Postisiirtotili 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspank-
ki Narva.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Matti
Riikonen, Uuno Pulakka, Ee-
ro Koppanen ja Teuvo Vis-
kari.

Tampereen Seudun
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

Nyt sähkölämmitysasennukset sopivasti

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIIJA

Vesilahti
Puh. 78 541

Valkeakoski
Puh. 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 76 886 (verstaaseen),
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä urakalla
ja laskuun.